

Motion till riksdagen 2021/22:3665

av **Magnus Ek m.fl. (C)**

Cirkulär ekonomi och kemikalier

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka takten i omställningen mot ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta en ledarroll i det regionala, europeiska och globala miljöarbetet genom att främja och utveckla olika internationella regelverk för ökad resurseffektivitet och materialåtervinning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU är en stark och drivande kraft i omställningen till ett grönt, cirkulärt och hållbart Europa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en grundlig uppdatering och översyn av miljömålssystemet som anpassas till det internationella hållbarhetsarbetet inom Agenda 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sina leverantörskedjor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla krav och kriterier på social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur den gröna skatteväxlingen kan fortsätta genom att bl.a. se över en eventuell utfasning av alla nedsättningar av koldioxidskatten, samtidigt som branschernas konkurrenskraft värnas med stärkt miljöstyrning och färre rent fiskala inslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av nuvarande miljöskatter för att säkerställa att de styr mot minskade utsläpp och förbättrad resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta till vara potentialen i den svenska skogen för biobaserade insatsvaror, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå våra klimatmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s ekodesigndirektiv utökas till fler produktgrupper och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotplikter på återvunnen råvara bör införas i syfte att skapa en större efterfrågan och marknad på cirkulerade material och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i högre utsträckning bör användas som ett kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökande etappmål bör införas i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsumenträtten och reklamationsrätten på vanligt förekommande produktgrupper bör stärkas och utvecklas och förbättras och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på information om förväntad livslängd på varor bör införas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en klimatmärkning på textilier bör införas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en större harmonisering av miljömärkningar och andra miljökriterier på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram ett system med digitala informationsbärare på en bred kategori produkter i syfte att öka deras återvinningsbarhet samt produktinformationen till konsumenten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för en delningsekonomi där tjänster för återbruk, reparation och delning av produkter ökar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på moderna digitala lösningar för att främja en konkurrenskraftig delningsekonomi och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler vägar att minska matsvinnet bör utredas, exempelvis genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja digitala lösningar och konsumentorienterade tjänster som bidrar till ett minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra märkningen på livsmedel från ”bäst före” till ”minst hållbar till” och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla EU:s förpackningsdirektiv i syfte att minska överemballeringen och nedskräpningen och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur mängden skräpmätningar som genomförs i svenska kommuner kan ökas samt effektivisera dess metoder i syfte att bygga upp ett bättre kunskapsunderlag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för ett gemensamt europeiskt pantsystem och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett producentansvar för båtar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett obligatoriskt ägarregister för båtar eller en tvingande ansvarsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla hanteringen av skrotbåtar och vrak och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla skrotbåtspremien för ökad återvinning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att skärpningar i avfallslagstiftningen i syfte att motverka brottslighet på avfallsområdet inte hindrar den cirkulära omställningen eller försvårar för mindre företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark till följd av miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ställa högre krav på platsens lämplighet vid avfalls- och massahantering, med beaktande av både miljöskydd och cirkularitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier i syfte att kraftigt öka mängden textilier och kläder som samlas in separat och på sätt som är enkla för den enskilda individen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att successivt men kraftigt minska andelen textilavfall som slängs i restavfallet eller lämnas på återvinningscentraler och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa successivt ökande krav på att det insamlade textilavfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinning i syfte att höja statusen på remake och fiberåtervinning som en ny industrigren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utvidgat producentansvar på mobiltelefoner och övrig smälektronik i syfte att öka insamlingen och återvinningen av dessa och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja skarp europeiska och internationella regelverk för att minska användningen och spridningen av mikroplaster och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att återvinningsmålen på EU-nivå successivt höjs och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en gemensam standard för återvinning bör tas fram för hela EU och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för kvalitetsstandarder på avfall för att underlätta handel med återvinningsbara material och för att kunna kontrollera kvaliteten och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta handel med återvinningsbart material inom EU och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det tas fram EU-gemensamma definitioner av avfall, samt när avfall upphör att vara avfall, som möjliggör ökad cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram en resurslagstiftning som komplement till avfallslagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det kommunala avfallsmonopolet och utreda hur fler marknadsaktörer kan bli en del av samhällets avfallshantering utan att miljöskyddet försvagas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla återvinningsanläggningar så att de blir en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skapa förutsättningar för en anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda långsiktiga alternativ till avfallshierarkin samt uppdatera miljöbalken för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samt införa nationella end of waste-kriterier för en större mängd materialslag och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka cirkulariteten av berg- och schaktmassor genom att klassificera detta som en resurs snarare än avfall och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta främja utvecklingen mot en förenklad och effektiviserad miljöprövning och tillståndprocess samt en effektivare och mer förutsägbar myndighetsutövning, särskilt vad gäller spjutspetstekniker, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en dedikerad expertmyndighet för cirkulär ekonomi för att säkerställa en effektiv omställning inom alla politikområden och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder för en ökad återvinning och recirkulering av

- innovationskritiska material samt ta fram en konkret handlingsplan på området och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka forsknings- och kunskapsläget kring återvinningen av innovationskritiska material och tillkännager detta för regeringen.
  56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att avfallsskattens framtida utformning baseras på miljöstyrande principer samt främjar materialåtervinning snarare än deponering och tillkännager detta för regeringen.
  57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kravet på övertäckningar av deponier och tillkännager detta för regeringen.
  58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet för en giftfri vardag och tillkännager detta för regeringen.
  59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det internationella kemikaliearbetet ska utökas och tillkännager detta för regeringen.
  60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglera innehållet av farliga ämnen i byggprodukter och tillkännager detta för regeringen.
  61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabba på utfasningen av kemikaliegruppen PFAS i fler konsumentprodukter och tillkännager detta för regeringen.
  62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur försäljningen av produkter som innehåller diklofenak kan regleras hårdare i syfte att minska dess skadliga miljöpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
  63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbare fasa ut samt sänka gränsvärdena för hormonstörande ämnen och i synnerhet på EU-nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja fler helhetsbedömningar och ett riskbaserat synsätt i syfte att undvika målkonflikter mellan bl.a. kemikalieinnehåll, klimatnytta och cirkularitet och tillkännager detta för regeringen.

Globalt ledarskap för en hållbar omställning

Sedan 2015 arbetar alla länder utifrån Agenda 2030, de sjutton hållbarhetsmål som FN har tagit fram. Denna agenda sätter en bred ram för såväl det globala som det nationella hållbarhetsarbetet och samlar olika aspekter av hållbarhet under ett och samma tak. Det tydliggör att ekonomisk utveckling, minskad miljöpåverkan, ökad social mobilitet, jämställdhet mellan män och kvinnor, bättre hälsa och minskad fattigdom alla går hand i hand, och att det krävs en bred, holistisk ansats för att lösa världens utmaningar.

De senaste två åren har Sverige, Europa och världen ställts inför helt nya utmaningar med anledning av coronapandemin och den ekonomiska kris som har svept över världen. Den återhämtning vi börjat se redan kommer att pågå under många år och även om det skapar nya utmaningar så ger det oss också en unik möjlighet att öka takten i den gröna samhällsomställning som påbörjats innan krisen. Grundbulten i Centerpartiets miljöpolitik är att framsteg och hållbar produktion och konsumtion uppnås genom tillväxt, gröna investeringar, företagande och innovation. Ska vi lyckas fasa ut fossila material i högre utsträckning och ställa om från linjära materialflöden till cirkulära så

krävs en öppen ekonomi och hållbara affärsmodeller som ständigt driver på nya innovationer. Mår näringslivet bra och de statliga styrmedlen är välavvägda så mår miljön också bättre. Detta gäller inte bara för Sverige; internationell handel och kunskapsutbyte måste också ske kontinuerligt utan svåra hinder. Därför är det viktigt att EU:s gröna giv och handlingsplan för cirkulär ekonomi implementeras väl de närmaste åren och sätter ambitiösa mål. EU är en unik form av internationell samverkan och det är av stor vikt att unionen är en stark och drivande kraft som har mod och kapacitet att höja sina ambitioner och vässa sina mål i takt med att utvecklingen och de tekniska förutsättningarna går framåt. EU har inte råd att dra ner på takten i sitt arbete för en grön och hållbar omställning. Centerpartiet ser det som en självklarhet att Sverige tar en aktiv roll i detta arbete.

Som ett av världens mest innovativa länder har vi goda möjligheter att ta en ledarroll i denna omställning. Vår miljöteknik är en stark exportvara, vår konkurrenskraft är god, medvetenheten om hållbarhetsutmaningarna är hög bland allmänheten och våra företag är motiverade att driva på utvecklingen. Med en stor bioekonomisk potential i den svenska skogen och en basindustri som redan börjat ställa om talar mycket för att Sverige kan leda genom innovation och goda exempel. För Centerpartiet är det naturligt att driva en miljöpolitik som värnar naturen och kretsloppen samtidigt som vi kan öka tillväxten och välståndet.

I Sverige har vi sedan drygt 20 år ett system med nationella miljömål. Det har fyllt en viktig roll i att samla och strukturera miljöarbetet i Sverige. Men miljömålssystemet tog sikte på år 2020 och det finns behov av att bestämma hur det svenska hållbarhetsarbetet ska stärkas och utvecklas det kommande årtiondet. Centerpartiet vill därför att det görs en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet, som också anpassar och förenar målen till FN:s hållbarhetsmål och ett bredare arbete för hållbar utveckling. Med nya hållbarhetsmål kan vi, utan att sänka ambitionsnivån, arbeta för att förstärka och effektivisera miljöarbetet och samtidigt integrera det med hållbarhetsarbetet både nationellt och internationellt. Med de nya målen kan systemet och uppföljningen effektiviseras så att resurser läggs på att nå resultat för miljö och hållbarhet snarare än rapportering och byråkrati. För att vara långsiktiga bör de nya målen och system för uppföljning tas fram och beslutas med brett stöd i riksdagen.

Social hållbarhet och jämställdhet i hela produktlivscykeln

Vi lever idag i en allt mer globaliserad värld där en allt större andel av de produkter vi köper och förbrukar – som enskilda konsumenter såväl som samhälle – utgör delar av en global produktkedja. Delkomponenterna i en vara kan produceras i flera olika länder och sammansättningen av den slutliga varan kan ske i ett helt annat, inte sällan i olika världsdelar. När en produkt anses som uttjänt i Sverige är det inte ovanligt att den skeppas iväg eller exporteras till länder utanför Europa, inte minst till utvecklingsländer i det globala syd, för återbruk eller materialåtervinning. Allt mer samhällsvetenskaplig forskning pekar på att klimatförändringarna drabbar kvinnor och socialt utsatta grupper i de allra fattigaste länderna hårdast, men denna sanning gäller även ohållbara, globala materialflöden. I många utvecklingsländer i det globala syd står kvinnor och andra marginaliserade grupper – som till exempel ursprungsbefolkningar, etniska minoriteter

och kastlösa – för en stor del av primärproduktionen av de varor vi konsumerar inom EU och i Sverige. Det är ofta dessa grupper som utgör arbetskraften i textilfabrikerna, som arbetar på bomullsfälten och som bryter mineraler för hand i dagbrotten. I de stora megastäderna i Afrika, Asien och Sydamerika är det allt som oftast fattiga kvinnor och barn som arbetar på soptipporna som finns i anslutning till de utbredda och ständigt växande kåkstäderna. Inte sällan sker detta arbete inom den informella ekonomin där avsaknaden av drägliga arbetsvillkor och ett grundläggande socialt skyddsnet är stor.

För Centerpartiet är det viktigt att dessa aspekter av vår förbrukning av varor också uppmärksammas, på samma sätt som medvetenheten kring vårt ekologiska fotavtryck har höjts på senare år. Social hållbarhet och jämställdhet mellan män och kvinnor behöver genomsyra miljöpolitiken, både på hemmaplan och internationellt. Det är vår mening att globaliseringen och internationell handel bidrar till utveckling och ökat välstånd både i västvärlden och i det globala syd – det är inte genom mindre handel och utebliven ekonomisk tillväxt som vi har möjlighet att förbättra människors levnadsstandard. Istället vill vi se att näringslivet och offentlig sektor i Sverige och inom EU tar ett större ansvar för att säkerställa socialt hållbara produktionskedjor och materialflöden. Det är viktigt att det finns internationellt erkända definitioner och standarder av social hållbarhet, och att certifieringar harmoniseras på EU-nivå. Det finns också en bredd av formella juridiska verktyg på europeisk och internationell nivå med syftet att kvalitetsgranska och reglera företags efterlevnad av mänskliga rättigheter och andra sociala indikatorer på hållbarhet. Ett aktuellt exempel är EU:s kommande förslag om ”due diligence”. Det är Centerpartiets mening att dessa verktyg måste utvecklas och implementeras i nära samverkan med berörda aktörer i både privat och offentlig sektor, och sträva efter att inkludera fler länder i både globala nord och syd. Det är också viktigt att sådana ramverk och verktyg har proportionerliga regler som utformas olika för små och medelstora företag jämfört med storbolagen. Inom ramen för Sveriges utvecklingspolitik finns det också utrymme att i högre utsträckning fokusera på mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan män och kvinnor. Vi har också ett ansvar som enskilda konsumenter att informera oss själva om våra produkters hållbarhet ur ett socialt perspektiv och medvetandehöjande initiativ bör främjas. Slutligen kan åtgärder som stärker jämställdhet samt ökad social hållbarhet och hänsyn också främjas mer inom offentlig upphandling där det är tillämpligt. Sverige har varit framgångsrikt med att utveckla gröna och cirkulära upphandlingskriterier och vi vill att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att utveckla motsvarande krav och kriterier för högre social hållbarhet och jämställdhet.

Utveckla den gröna skatteväxlingen

För Centerpartiet är grön skatteväxling en central del av både miljöpolitiken och den ekonomiska politiken. Högre skatter på miljöpåverkan matchas med skattesänkningar på jobb, anställningar och investeringar. Det ger bättre förutsättningar för svenska företag att bidra till svensk ekonomi och sysselsättning, samtidigt som utsläpp och miljöpåverkan minskar när förorenaren får betala utsläppskostnaden. Genom att växla miljöskatter med sänkt skatt på arbete sjunker också de i Sverige höga kostnaderna för att anställa och arbeta. På så sätt stärks svenska företags konkurrenskraft samtidigt som vi rustar svensk ekonomi för den globala gröna omställningen. Att Sverige och svenska

företag går före och ligger längst fram i omställningen till en förnybar och cirkulär ekonomi är att långsiktigt stärka vår konkurrenskraft och förutsättningarna för fler jobb. Att minska och på sikt helt fasa ut miljöskadliga subventioner, till exempel av fossila bränslen och material, är ett annat sätt att låta den som förorenar stå för hela kostnaden.

Sverige har en förhållandevis låg andel miljöskatter. Det finns utrymme att höja miljöskatterna på utsläpp och resursförbrukning. Centerpartiet har tidigare föreslagit skatt på giftiga kemikalier, skatt på avfallsförbränning och minskat undantag från beskattning av fossilgas och fossila bränslen i industrin, och kommer fortsätta föreslå effektiva skattehöjningar på det som påverkar miljön negativt. Syftet med den gröna skatteväxlingen är omställning. För att nya lösningar ska kunna tas fram behöver de miljöeffektiva teknikerna och företagen ges möjlighet att konkurrera med de gamla och redan etablerade, inte minst under den ekonomiska återhämtning som nu påbörjats efter coronapandemin.

Skatteväxlingen innebär att verksamheter som påverkar miljön kommer att få högre kostnader och de som inte ställer om kommer få tuffare att konkurrera. Skatternas utformning och nivå ska styra så att miljövänligare alternativ främjas och de ska vara miljöstyrande, men inte onödigt administrativt tunga. Breda generella styrmedel är mer effektiva än projektbaserade stöd, även om riktade satsningar kan behövas för att stödja omställning i vissa sektorer eller verksamheter. För att bibehålla sin miljöstyrande effekt bör miljöskatterna successivt höjas. Sådana höjningar bör ske för att driva en omställning, inte i syfte att stärka statskassan på medborgarnas bekostnad. Åtgärder i Sverige ska inte leda till export av miljöpåverkan. Vi har ett ansvar även för miljöpåverkan som uppstår utanför Sveriges gränser, och om svensk produktion läggs ner eller flyttar leder det till att vi istället tvingas importera mat, material och varor som kan ha producerats med högre miljöpåverkan i en annan del av världen.

Ett samhälle som agerar inom de planetära gränserna

Produktionen och konsumtionen av varor och tjänster påverkar miljön på många sätt till olika bra och dåliga utfall. För Centerpartiet är det inte produktionen eller konsumtionen mer generellt som är skadlig utan det faktum att vi byggt upp ett ekonomiskt system som i för hög grad förlitar sig på linjära materialflöden och ett högt uttag av jungfruliga material. Vi vill inte missunna människor att höja sin levnadsstandard eller berika sina liv, men vi kan inte heller fortsätta i samma konsumtionstakt som förr och tro att lösningar kommer från andra håll. För att nå en cirkulär ekonomi där kretsloppen sluts och där vi minskar belastningen på planetens resurser krävs rejäla åtgärder genom hela produktlivscykeln – från insatsvarorna i det allra första produktionssteget till det att produkten slutligen återvinns och allt material blir insatsvara i ett nytt produktionsled. Åtgärderna måste spänna över flera nivåer, från det allra mest lokala runtom i landet till den internationella nivån där Sverige ska vara en stark och pådrivande röst inom EU och globala samarbeten. Centerpartiets miljöpolitik levererar svaren på hur Sverige kan bli världens mest resurseffektiva nation.

Ta vara på bioekonomins möjligheter

Sverige är ett land med avsevärda tillgångar på förnybara naturresurser i form av skogarna, en stor areal jordbruksmark samt långa kuststräckor. Med detta kan vi bygga och fortsätta utveckla en ekonomi med bas i det förnybara och minska vårt beroende av jungfruliga och importerade råvaror. Vi har också den tekniska spetskunskapen och en gedigen infrastruktur som tillsammans skapar goda förutsättningar för att öka andelen biobaserade insatsvaror och produkter och på så vis ersätta en hel del fossila alternativ. En stor del av den fossila plast som tillverkas och importeras skulle med fördel kunna bytas ut mot biobaserade råvaror från den svenska skogen, och restprodukter från skogsbruket kan också användas i nästa generations textil- och klädproduktion. Samtidigt är det viktigt att tillväxten i den brukade skogen fortsätter öka. Det finns idag ett flertal exempel på små entreprenörer som ligger långt fram i innovationen och teknikutvecklingen vad gäller biobaserade plaster och textilier, något Centerpartiet välkomnar och vill se mer utav. För att möjliggöra detta vill vi se en nationell strategi och handlingsplan för en konkurrenskraftig bioekonomi som tydliggör de konkreta åtgärder och styrmedel som behövs. Ett sätt att skapa större efterfrågan på biobaserade material är att införa successivt ökande kvotplikter på återvunnen råvara som kommer från de gröna näringarna, något som skickar en tydlig signal till tillverkningsindustrin att politiken står bakom dem i den gröna samhällsomställningen.

Skarpare ekodesign och mer återvunnet material

Ska vi lyckas sluta kretsloppen så måste vi börja planera för detta redan i de allra första produktionsstegen, när en vara designas och utformas. De materialval som görs då följer med produkten i hela dess liv och påverkar möjligheten att återbruka och återvinna den i ett senare skede. För den enskilde konsumenten kan det vara svårt eller rentav omöjligt att veta vad en produkt innehåller eller hur den har tillverkats. Politiken spelar en viktig roll här genom att ställa höga krav på produktens livslängd, energianvändning samt återvinningsbarhet, det som brukar kallas ekodesignkrav, vilket helt enkelt innebär att producenten ska ta hänsyn till produktens totala miljöpåverkan redan i designstadiet. Detta är nödvändigt för att vi ska utveckla ett resurseffektivt och cirkulärt samhälle. En avsevärd del av lagstiftningen kring detta regleras på EU-nivå med syftet att unionens tillverkningsindustri ska kunna konkurrera på lika villkor. Centerpartiet vill att unionens ekodesigndirektiv utökas till fler produktgrupper och ställer successivt högre krav på insatsvarornas hållbarhet, resurseffektiviteten, livslängden och den funktionella återvinningsgraden. Börjar vi med detta redan idag kommer resultaten gynna framtida generationer.

Ett ofta påtalat hinder för att lyckas uppnå mer cirkularitet och resurseffektivitet är att det saknas en tillräcklig efterfrågan och en utvecklad marknad för återvunna material. Vi måste göra de materialströmmarna mer konkurrenskraftiga och attraktiva att investera i, något som haltar lite i dagsläget. Vi vill se att Sverige och i förlängningen EU inför successivt ökande kvotplikter på återvunnet material i ny produktion, vilket kommer driva fram en ny och växande marknad. En kvotplikt kan med stor fördel kombineras med ett marknadsdrivet certifikatsystem.

Cirkularitet i offentlig upphandling

Offentlig upphandling har potentialen att vara ett kraftfullt verktyg för att kunna åstadkomma lägre klimatutsläpp och färre giftiga kemikalier i vår vardag och för att driva utvecklingen mot mer cirkulära och resurseffektiva system. De effektivitets- och miljökrav som det offentliga sätter upp är det också rimligt och nödvändigt att det offentliga hjälper till att uppfylla. Centerpartiet vill se förstärkta informationsinsatser, ett fortsatt progressivt arbete med gröna upphandlingskriterier och ett införande av grundläggande hållbarhets- och cirkularitetskrav i lagen om offentlig upphandling.

Upphandlingsmyndigheten spelar en viktig roll i detta sammanhang genom att fortsätta utveckla olika krav och etappmål som det offentliga på alla nivåer kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav och ta ansvar för vår gemensamma miljö. På den statliga nivån menar vi dock att det är lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också bestäms. Det är också av vikt att myndigheten och det offentliga för en kontinuerlig dialog med näringslivet och berörda tillverkningsindustrier. Från bland annat trä- och möbelindustrins sida finns ett stort intresse av att bidra med möbler och inredning som bygger på återvunnet material samt gamla produkter som har uppgraderats, men de möts inte av en tillräcklig efterfrågan från det offentligas håll. Upphandlingskraven måste skärpas för ökad cirkularitet och standarderna för vad som får betraktas som återvunnet eller uppgraderat bör successivt höjas. Det gynnar inte bara miljön utan också en inhemsk bransch som bidrar med innovativa och banbrytande produkter.

Hållbar konsumtion och ökade möjligheter till återbruk och uppgradering

I Centerpartiets gröna och liberala politik litar vi på människors förmåga och vilja att ta ansvar för sina val och inköp. Även om den gröna samhällsomställningen fordrar ett politiskt ansvar och ledarskap så krävs det också att vi som enskilda konsumenter tar ett ansvar och är medvetna om att vårt beteende och våra val påverkar miljön på olika sätt. Det är inte politikens roll att komma med pekpinningar och berättas för människor precis hur de ska konsumera och leva sina liv, utan att skapa goda förutsättningar där det blir lätt och lönsamt att göra hållbara val. Samtidigt är vi medvetna om att det kan vara svårt för många att hålla reda på precis allt vad en produkt innehåller, hur den tillverkats och hur den ska återvinnas. Men med kloka styrmedel och ett främjande av dagens tekniska möjligheter underlättas detta markant.

Centerpartiet vill se att det införs krav på att förse produkter med information om deras förväntade livslängd så att konsumenter kan göra medvetna val redan i butiken, för att undvika att köpa produkter som är skapta för att inte hålla länge, ett problem som dessvärre har vuxit inom olika produktgrupper, däribland kläder och enklare elektronik. Ju längre en produkt håller och kan användas, desto bättre är det för miljön. Vi vill därför utöka den lagstadgade konsumenträtten för produkter så att företag ska bevisa ursprungliga fel i upp till ett år, istället för dagens sex månader. För att stödja återanvändning och vidareförsäljning av produkter som den enskilda inte längre behöver vill vi också att reklamationsrätten följer varan istället för att stanna vid den ursprungliga köparen.

En särskilt intressant möjlighet är att införa en klimatmärkning på textilier, något som både stimulerar tillverkning med en lägre miljöpåverkan och möjliggör för den enskilde konsumenten att göra medvetna val i butiken. En klimatmärkning bör vara både lättbegriplig och synlig; exempelvis kan det anges direkt på prislappen vilket CO₂-utsläpp plaggets produktion har lett till och även andelen återvunnen råvara. Även om många känner till råvaror som bomull, viskos, lyocell och polyester så är kännedomen om deras miljöpåverkan desto mindre, som till exempel att det behövs tre gånger mer energi för att producera fibrer av polyester än av bomull. Råmaterialet i polyester kommer i regel från fossila källor, men miljöpåverkan kan minskas om polyestern tillverkas från återvunnet material. Det kan vara återvunna petflaskor och spillmaterial från textil- och plastproduktion. Då kan energianvändningen i tillverkningen av fiber minska med uppåt 70 procent, något som bör framgå för konsumenten när hon står i butiken. Samtidigt vet vi att det finns en stor mängd olika märkningar på olika produkter, som härstammar både från den specifika branschen i sig och från internationella partnerskap och överenskommelser. För att minska den förvirring som lätt kan uppstå vill vi se en större harmonisering av miljömärkningar och andra miljökriterier på EU-nivå.

Dagens snabba teknikutveckling, inte minst kring digitalisering och olika applikationer av artificiell intelligens, skapar nya spännande möjligheter att underlätta för en mer cirkulär ekonomi där kunskapen och medvetenheten om produkters miljöpåverkan även ökar hos konsumenten. Så kallade digitala informationsbärare som sitter fysiskt på produkterna och ger information om vad de innehåller, var de kommer ifrån och hur de ska återvinnas är ett talande exempel på vad tekniken kan göra. Centerpartiet finner det mycket positivt att EU-kommissionen meddelat att de planerar att ta fram ett lagförslag om digitala informationsbärare, eller så kallade produktpass. Vi anser det angeläget att Sverige verkar för att dessa kan implementeras i en bred kategori av produktgrupper samt att de bidrar till att öka den funktionella återvinningsbarheten och den direkta produktinformationen till konsumenten. Digitaliseringen möjliggör också framväxten av nya företag och tjänster som specialiserar sig på reparation, återbruk, uthyrning och delning av produkter. Idag behöver exempelvis inte alla hushåll äga en egen bormaskin utan kan hyra in en, med eller utan hantverkare, genom några knapptryckningar på telefonen. Det både skapar nya jobb och gynnar miljön genom att minska konsumtionen av saker vi kanske använder någon enstaka gång. Vi vill se att politiken fortsätter skapa goda förutsättningar och undanröjer hinder för en digitaliserad delningsekonomi som bygger på cirkulära affärsmodeller och gör det enkelt och lönsamt för individer att vara miljövänliga.

Minskat matsvinn för en mer cirkulär ekonomi

Sverige har en livsmedelsproduktion och ett jordbruk i världsklass när det kommer till miljö och djurskydd. Men det finns fortfarande utmaningar att ta tag i när det gäller klimatpåverkan och resursförbrukning inom livsmedelssektorn. Enligt Naturvårdsverket står utsläppen enbart från matsvinnet för två miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Det är nästan en tredjedel av jordbrukssektorns utsläpp. För vissa varor är svinnet så högt att en av två matkassar slängs. Till det kommer den vattenförbrukning, växtskyddsmedel och annat som krävs för att producera mat som sedan bara slängs. Majoriteten

uppstår i hushållen, men även i butikerna finns stort svinn. Retursystemen för mejeri-produkter och bröd minskar affärernas incitament att försöka sälja slut på dessa livsmedel, eftersom de kan återlämna varorna nästan utan kostnad.

Att minska matsvinnet är bra för miljön på en mängd olika sätt. FN:s hållbarhetsmål för matavfall till 2030 innebär att matsvinnet ska halveras i butiks- och konsumentledet. Sveriges mål är att insatser ska vara på plats så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025. Inom ramen för livsmedelsstrategin finns det också en handlingsplan för minskat matsvinn som omfattar drygt 40 åtgärder. Det är angeläget att minska matsvinnet från näringsverksamheter som restauranger, storkök och butiker. I Frankrike finns sedan ett par år tillbaka ett förbud mot matsvinn från butiker, vilket gör att butiker helt enkelt inte får slänga mat. Den ska antingen reas bort eller skänkas bort om den inte är oätlig. På vissa håll i Sverige finns liknande system på frivillig basis. Det är positivt men deltagandet är relativt litet. Fler vägar att stimulera den verksamheten bör prövas, det kan exempelvis göras genom en avgift på matavfall som slängs från större näringsverksamheter. Med de digitala lösningar vi har idag ser vi också goda möjligheter till fler plattformsbaserade företag och tjänster som har till syfte att minska matsvinnet och göra det enkelt för enskilda individer att köpa mat från butiker, restauranger och kaféer som annars hade slängts. Dessa typer av cirkulära affärsmodeller bör främjas i än högre utsträckning.

En annan bidragande faktor till matsvinnet är den missvisande bästföremärkningen på produkter. En bästföremärkning kan uppfattas som att livsmedlet blir oätligt efter det passerade datumet trots att så sällan är fallet. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedelsvarors hållbarhet och samtidigt kan en förändring av märkningen till ”minst hållbar till” öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ätbart ytterligare en tid efter att datumet passerats. På vissa livsmedelsgrupper kan det vara befogat att överväga att ta bort märkningen, såsom matprodukter med lång hållbarhet som pasta och kaffe.

Minska nedskräpningen i våra städer, naturområden och vattendrag

Ett av vår tids stora problem, såväl i Sverige som globalt, är nedskräpning. Allt mer tyder på att det snart finns mer plast i våra hav än fisk, och under varma sommandagar fylls våra parker och naturområden med skräp och sopor som besökare lämnar ifrån sig. Tyvärr ser utvecklingen inte ut att vända och det behövs nya krafttag för att råda bot på detta problem. Genom att både fasa ut olika typer av engångsartiklar och lägga ett större ansvar på producenterna kan vi börja minska mängden skräp. En stor mängd skräp består av förpackningar av olika slag, som ofta är överemballerade. Detta vill vi se åtgärdat genom att utveckla och skärpa EU:s förpackningsdirektiv.

Under 2021 och de kommande åren kommer delar av EU:s engångsplastdirektiv träda i kraft i Sverige. En del av de åtgärder som Sverige ska införa har potential att minska nedskräpningen och spridningen av mikroplaster i samhället. Dock anser Centerpartiet att vissa av de planerade åtgärderna behöver kompletteras med andra insatser för att vara mer verkningsfulla och motiverade. En sådan åtgärd är de nedskräpningsavgifter som kommer tas ut och betalas av den som sätter en produkt på marknaden som sedan slängs på marken eller i naturen. För att dessa avgifter, och den

ekonomiska påverkan de har på producenterna, ska återspegla den faktiska nedskräpningen behöver fler skräpmätningar med effektivare metoder användas. Det skulle utgöra ett mycket viktigt kunskapsunderlag över hur nedskräpningen de facto ser ut runt om i landet, till exempel vilka skräptyper som är vanligast samt var. Detta har hitintills varit bristfälligt och utgör ett osäkert underlag på vilka nedskräpningsavgiften beräknas. Vi vill att Naturvårdsverket får i uppdrag att öka mängden mätningar samt tar fram effektivare metoder för att mäta nedskräpning. Ett samarbete med organisationer som Håll Sverige Rent skulle vara lämpligt för denna kompletterande insats.

Centerpartiet vill utöka producentansvaret för nedskräpning genom att lägga kostnaden för skräpet på de som sätter produkter på marknaden som sedan slängs på fel ställe. Ett sätt att undvika dessa kostnader är att införa ett pantsystem för att få tillbaka produkterna i ett cirkulärt kretslopp, något som redan idag finns för ett antal produktgrupper. Vi ser också gärna att pantsystemet för aluminiumburkar och petflaskor på sikt samordnas inom hela EU. I början på 2021 så röstade Europaparlamentets miljöutskott ja till ett förslag om att ta steg mot ett EU-gemensamt pantsystem, vilket kan innebära miljövinster och viktiga steg mot en mer cirkulär ekonomi. Centerpartiet vill se att Sverige verkar pådrivande inom EU för att ett sådant system ska införas.

Det finns idag ungefär 100 000 båtar i Sverige som närmar sig sitt bästföredatum eller redan har passerat det. Den största andelen av dessa är uttjänta plastbåtar som ofta innehåller giftiga ämnen från en tid då kemikalielagstiftningen inte var lika utvecklad. En stor andel båtar blir helt enkelt dumpade i naturen och riskerar att skapa långvariga miljöskador då ämnen läcker ut i vattendrag eller ner i marken. Samtidigt innehåller många båtar en mängd metaller och mineraler som skulle kunna användas i nya produktionsfaser om de bara återvanns. Det finns dessvärre inget nationellt system för återvinning av gamla fritidsbåtar. Inte heller kan kommunen ta sig rätten att flytta en gammal skrotbåt utan tillstånd från båtägaren, och går denne inte att identifiera blir båten liggande. Och saknas ekonomiska incitament är risken stor att båtägaren inte kommer ge sig till känna. Centerpartiet vill utreda möjligheten till en skrotbåtspremie som skulle styra mot en ökad återvinning, vilket i sin tur skapar jobb och cirkularitet i materialflödena och minskar den negativa miljöpåverkan. Vi ser också att lagstiftningen behöver ses över för att kunna förenkla hanteringen av skrotbåtar och vrak, och i samband med det behöver man utreda formerna för hur ett obligatoriskt register kan införas.

Motverka brottslighet på avfallsområdet

Ett påtagligt hinder i omställningen till en cirkulär ekonomi är avfallsbrottslighet och framväxten av oseriösa eller rentav olagliga aktörer på avfallsområdet. Centerpartiets uppfattning och bild är att den överväldigande merparten av aktörer faktiskt försöker göra rätt för sig och bidrar till en cirkulär omställning. I många fall är det betungande och krångliga regelverk som sätter stopp för små entreprenörer och det är ett avsevärt hinder att riva ner de närmaste åren. Samtidigt får vi inte blunda för verkligheten; det finns ofrånkomligen oseriösa aktörer som försöker utnyttja kryphål i lagstiftningen för sin egen vinning. Centerpartiet anser att avfallsbrott ska beivras i så hög mån det går, och i de skärpningar som har lagts fram i en proposition under 2021 finns en del lovande åtgärder. Samtidigt är det av stor vikt att skärpningar i avfallslagstiftningen inte

leder till tyngre administrativa bördor för små företag och entreprenörer eller sätter käppar i hjulet för skötsamma aktörer som bidrar till mer cirkularitet och resurseffektivitet i samhället. Små aktörer utgör en viktig komponent inom svensk avfallshantering och deras möjligheter att konkurrera på goda villkor måste värnas samtidigt som avfallsbrott kan beivras. Samtidigt kan allt heller inte lösas genom skärpningar i lagen; det krävs också att tillsynen på avfallsområdet blir betydligt effektivare och hårdare samt att myndighetssamverkan över kommungränserna utvecklas för att kunna spåra bland annat avfallsflöden både geografiskt och över tid.

Ett påtagligt problem inom detta område som många kommuner ställs inför är det faktum att de bär ansvaret för att sanera och återställa förorenade områden i det fall en verksamhetsutövare som orsakat en miljöskada inte går att identifiera eller har gått i konkurs. Ofta rör det sig om avsevärda kostnader som kan vara svåra för en liten kommun att bära. I dagsläget finns det medel som kan sökas från Naturvårdsverket för just sanering och återställande, men det har framkommit att dessa medel sällan räcker eller att det är lång väntan på utbetalning. Centerpartiet anser att om den som har begått ett miljöbrott inte kan utkrävas ekonomiskt ansvar så ska det finnas tillräckligt med statliga medel för att ersätta kommunerna för de uppkomna kostnaderna. Vi vill därför ge ett utredningsuppdrag till berörda myndigheter att se över hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark.

Centerpartiet anser därutöver att det kan finnas berättigade skäl att se över regelverken för var avfall och schaktmassor kan lagras och hanteras, och kommuner bör ha en viktig roll i den bedömningen. Vissa platser kan vara olämpliga även om en verksamhet sköter sig och uppfyller alla miljökrav. Samtidigt så kräver en mer resurseffektiv ekonomi att det finns en god tillgång på avfallsanläggningar i hela landet som kan omhänderta allt större mängder avfall i syfte att återvinna mer material och reducera onödig förbränning. Centerpartiet vill att berörda myndigheter utreder frågan i syfte att klargöra vilka typer av avfall som bör omfattas av striktare krav samt vilka aktörer som bör vara delaktiga i att bedöma platsens lämplighet. Det är dock viktigt att balansera lokalt miljöskydd med behoven i en växande cirkulär ekonomi.

Förstärk och utveckla producentansvarssystemen för textilier och elektronik

Producentansvarssystem är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att skapa ekonomiska drivkrafter och incitament för att göra produkter lättare att återbruka och återvinna. Genom att stärka befintliga system och utveckla nya så kan företag och branscher få tillbaka sina produkter och material i slutet av livscykeln och på så sätt sluta kretsloppen. I slutet på förra året så presenterades förslagen i en utredning om ett utvecklat producentansvar för textilier (SOU 2020:72). Utredningen landade i ett flertal kloka och välavvägda slutsatser och drog lärdom från tidigare producentansvarssystem som fungerat både väl och mindre väl. Det är en mycket viktig åtgärd för en cirkulär ekonomi som Centerpartiet drivit på för under lång tid. Vi vill se att utredningens förslag bereds och genomförs så snart som möjligt i syfte att kraftigt minska mängden textilier som slängs i restavfallet och istället markant öka den andel textilier och kläder som samlas in separat. Det är av vikt att dagens befintliga insamlingssystem bevaras men utökas med nya lösningar, vilket i praktiken innebär att insamlingen kan ske i

butiker, på återvinningscentraler och återvinningsstationer eller hushållsnära – det primära är att det är anpassat efter lokala förutsättningar och gör det enkelt för den enskilde individen att lämna in sitt textilavfall. Som en del av arbetet behövs gradvisa etappmål för att kraftigt minska mängden textil som slängs i det vanliga restavfallet, vilket i dagsläget leder till att det förbränns med övriga sopor, vilket är ett stort resursslöseri. Utredningen föreslog att år 2036 ska 90 procent av textilavfallet sorteras ut separat. Det är en ambitiös nivå, men det behöver kompletteras med etappmål för de föregående åren. Centerpartiet ser det också som angeläget att införa successivt ökande krav på att det insamlade textilavfallet ska kunna förberedas för återanvändning eller materialåtervinning. Även för det behövs etappmål så att vi till år 2028 kan återbruka eller återvinna minst 90 procent av det insamlade textilavfallet. Om dessa mål nås så har det stor potential att höja statusen på remake och fiberåtervinning som en ny industri-gren, vilket är helt i linje med den cirkulära ekonomi som Centerpartiet vill se. Att förlänga livslängden och hållbarheten på textilier innebär en stor miljö- och klimatnytta då det minskar beroendet av jungfruligt material och öppnar för att använda svensk skogsråvara i högre utsträckning.

Under året har även en utredning kring att öka återvinningen och recirkuleringen av mobiltelefoner och annan småelektronik presenterats (SOU 2021:26). Även detta är produktgrupper i vilka återvinningen i dagsläget är alldeles för låg eftersom många konsumenter låter sina telefoner och småelektronik ligga kvar i byrålådorna hemma snarare än att lämna in dem för återbruk eller återvinning. Utredningen lämnade ett välmotiverat förslag om ett skärpt och reviderat producentansvarssystem som skulle leda till konkreta och omfattande förändringar sett till insamlings- och återvinnings-volymer. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram, men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU. Det är Centerpartiets mening att genomförandet av utredningens förslag om ett skärpt och utvecklat producentansvar skulle få positiva långvariga effekter för miljön och kunna drivas framåt av branscherna själva, vilket är betydligt mer effektivt än olika statliga lösningar.

Sverige som en drivande kraft för grön omställning inom EU

Sverige är ett land som är beroende av utrikeshandel och en exportorienterad industri. För att kunna bibehålla en hög ekonomisk tillväxt och ett högt välstånd krävs det att svenska företag och branscher fortsätter vara konkurrenskraftiga på den europeiska och globala marknaden. Det i sin tur kräver att förutsättningarna och spelreglerna för en växande cirkulär och resurseffektiv ekonomi också utvecklas och anpassas globalt. Genom vårt medlemskap i EU har Sverige goda möjligheter att påverka gemensamma regelverk och styrmedel som möjliggör för företagen och industrin att utvecklas i en mer hållbar riktning. Material och produkter har i de flesta fall globala värdekedjor och handeln inom EU är omfattande. Centerpartiet vill att Sverige är en drivande kraft i en cirkulär riktning inom EU, samtidigt som vi tar ansvar på hemmaplan och visar övriga medlemsländer att en progressiv miljöpolitik kan kombineras med hög ekonomisk tillväxt och företagande. Genom nya EU-kommissionens gröna giv och handlingsplan

för en cirkulär ekonomi samt framtida initiativ och regelverk har vi en god möjlighet att styra utvecklingen i en hållbar riktning.

Vi vill se att återvinningsmålen på EU-nivå höjs, inte minst för plaster, textilier och elektronik, även om detta bör kompletteras med nationella insamlingsmål som ligger över unionens genomsnitt. Plaster och engångsplaster i synnerhet är en materialström där vi menar att EU kan göra mer genom att höja ambitionsnivån för vilka engångsplaster som ska förbjudas helt samt att skärpa regelverken för att förhindra spridningen av mikroplaster. Det behövs också en gemensam standard för återvinning inom hela EU. Detta saknas idag och gör att många plaster inte kan återvinnas alls. Med en gemensam standard så får producenterna en plastråvara som de kan lita på håller måttet för återanvändning och är fri från giftiga kemikalier, vilket i förlängningen minskar beroendet av fossila råvaror. Även om plast är en materialström med särskilt stor miljöpåverkan så vill vi att EU-gemensamma kvalitetsstandarder med tiden utvecklas för alla slags material för att underlätta handel med återvinningsbara material.

Inte minst gäller detta råvaror som exempelvis fosfor, kväve och kalium, tre grundämnen som fortfarande bryts jungfruligt med klimatbelastande och miljöskadliga metoder och importerats till EU. Detta samtidigt som Sverige och EU kan öka sin egen självförsörjning av dessa material genom återvinning ur sekundära källor. Men för att det ska bli möjligt och för att kunna dra fördel av de olika anläggningar, reningsverk och deponier som finns runt om i Europa behöver lagstiftningen uppdateras och liberaliseras utan att miljöskyddet försvagas. Det skulle ha stor betydelse för att minska vår globala miljöpåverkan samt öka vår inhemska konkurrenskraft. Lagstiftning på EU-nivå som till exempel direktivet för gränsöverskridande avfallstransporter (WSR), men även reglering på nationell nivå som begränsar möjligheten att exportera eller flytta avfall och uttjänta produkter inom EU, behöver snarast revideras och moderniseras för att stimulera en fortsatt utveckling av europeiska återvinningsindustrier. Vi anser att kvaliteten på en råvara eller ett material ska föregå dess ursprung som styrande princip. Kan vi exempelvis öka vår egen försörjning av högkvalitativ och giftfri fosfor och kalium från avloppsslam eller avfallsförbränning är det att föredra framför det importerade från tredje land. Den revidering som nyligen har gjorts av EU:s avfallsdirektiv är ett steg i rätt riktning mot att betrakta mer avfall som en resurs och att styra om till mer cirkulära materialflöden. Men vi kan inte stanna och nöja oss med denna revidering; på sikt måste avfallsdefinitionerna utvecklas ytterligare så att det endast är material som helt saknar fortsatta användningsområden som omfattas av avfallsbegreppet. Vi är inte där idag och en alldeles för hög andel material klassas ännu som avfall, vilket i sin tur försvårar hanteringen och en gränsöverskridande handel på grund av komplicerade och oförutsägbara regelverk. Det leder till att mycket material inte återanvänds och att tillverkare vänder sig till jungfruliga materialkällor istället. För att förlänga resursers livslängd och värde vill vi därför att EU tar fram en resurslagstiftning som komplement till dess avfallslagstiftning.

Grön miljöteknik och företagande för ett mer resurseffektivt samhälle

Sverige har fantastiska förutsättningar att utveckla och exportera de gröna innovationer och tekniker som både EU och världen efterfrågar för att vi ska kunna nå mer cirkulära

samhällen som inte belastar planetens resurser, och även nå de sjuutton hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Vi har en tradition av innovativa människor och företag, vi har en välutbildad befolkning och vi har stor trovärdighet inom grön teknik. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och företag i Sverige, utan vi levererar en miljönytta som går långt bortom vårt eget ekologiska fotavtryck.

För att lyckas med detta krävs satsningar på grönt företagande, varför vi vill se att en allt större del av återvinningsmarknaden brett definierat öppnas upp för företagande och konkurrens, vilket gynnar teknik- och tjänsteinnovationen. Ett särskilt påtagligt hinder är det ännu rådande kommunala avfallsmonopolet som effektivt förhindrar en cirkulär omställning i vilken fler företag och entreprenörer ges möjlighet att växa och bidra. Det kommunala avfallsmonopolet förbjuder verksamheter att upphandla återvinning av restavfall och matavfall, vilket leder till för låga återvinningsnivåer. Vi vill se att större verksamheter och organisationer, såväl privata som offentliga, får denna möjlighet. Detta kommer att leda till kostnadsminskningar och öka verksamheters incitament att arbeta med cirkulära lösningar, samtidigt som det skapar nya företag och arbetstillfällen inom den moderna avfallshanteringen. Det är fullt möjligt att göra utan att miljöskyddet och hållbarheten försvagas eller minskar. Vi vill därför se att förslagen från utredningen om det så kallade frivalet (SOU 2021:24) bereds och genomförs fullt ut. Centerpartiet vill också se utökade möjligheter för privata aktörer att hämta grovavfall från hushållen, vilket förbättrar servicenivån för medborgarna samtidigt som miljöskyddet kan förbli starkt genom en effektiv och förutsägbar kommunal tillsyn. Det finns i dagsläget företag som har som cirkulär affärsmodell att erbjuda denna tjänst, men det kommunala avfallsmonopolet slår undan benen på sådana entreprenörer. Vi vill se att Naturvårdsverket ges i uppdrag att analysera detta samt lämna förslag på fler privata entreprenörer som kan inkluderas i grovavfallshämtningen.

I ett cirkulärt samhälle bör det finnas få mellansteg i en produkts livscykelkedja där resursläckage kan förekomma, varför vi vill se att våra återvinningsanläggningar utrustas med den senaste tekniken för att kunna utgöra en direktlänk mellan slutanvändare och nya producenter. Avancerad robotteknik och automatisering erbjuder idag nya och lovande lösningar på ett område där utvecklingen går fort framåt. Dessa lösningar kan också bli en modern del av miljöteknikexporten. Att investera i storskaliga återvinningsanläggningar kan vara kostsamt, men i Sverige har vi redan en god infrastruktur på plats, vilket ger oss ett försprång internationellt sett. I takt med att volymerna av avfall ökar i EU finns en möjlighet för Sverige att kliva fram och säkerställa en modern återvinning samtidigt som vi skapar nya jobb och bolag. I det sammanhanget finner vi det relevant att utreda möjligheten till en storskalig anläggning för kemisk plaståtervinning i Sverige.

Våga ompröva gamla sanningar och strukturer

Sverige har på många sätt bland de mest ambitiösa och omfattande miljölagstiftningarna i världen. Samtidigt så bygger den i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Ett belysande exempel är avfallshierarkin som varit en grundbult i miljöpolitiken under lång tid och har tjänat oss väl, särskilt för att ta oss ur det tidigare skräpsamhället, men varje styrmedel har en begränsning i både tid och rum. Avfallshierarkin handlar om att minska och undvika avfall istället för att utgå från resursper-

spektivet, det vill säga att designa, cirkulera och dela resurser. Centerpartiet anser att en utredning måste tillsättas som grundligt undersöker avfallshierarkins fortsatta applicerbarhet och centrala plats i miljöbalken. Ett tänkbart alternativ är istället en resurshierarki som utgår ifrån att nyttja en resurs på bästa möjliga sätt och få den att leva så länge som möjligt i kretsloppet. Material och produkter bör designas för lång livslängd samt för att kunna reparera och uppgradera – en princip man följde under många årtionden före det moderna slit-och-släng-samhället. En annan viktig princip i resurshierarkin är upcycling, det vill säga att göra en ny och bättre produkt av något dåligt, slitet eller uttjänt. En första prioritering ska så ofta som möjligt vara att uppgradera och förbättra det som redan finns, gärna med återvunnet material, och finns det absolut ingen möjlighet till det kan man fundera på att återvinna och byta ut. I en helt cirkulär ekonomi är återvinning det absolut sista steget och återbruk och upcycling har mer framträdande prioriteringar, vilket skulle leda till att fler befintliga produkter och material skulle kunna bevaras. Den typen av modell är något Centerpartiet vill se såväl i Sverige som inom EU och som vi anser kan bidra till betydligt högre resurseffektivitet. Övriga delar av miljöbalken behöver också ses över för att säkerställa att den är samtidsanpassad och återspeglar dagens tekniska möjligheter och utrymme för cirkulära samhällsstrukturer.

Det finns ett mer brådskande och kortsiktigt behov av att ge ett uppdrag till bland annat Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen att förtydliga viktiga frågor om när avfall upphör att vara avfall, något som idag inte är tydligt eller förutsägbart för många branscher och tillverkare. Vi vill se att nationella end-of-waste-kriterier tas fram i samverkan med branscherna, för olika typer av materialslag, och införs i Sverige så snart som det är möjligt. Tydligare och samtidsanpassade definitioner av när avfall upphör att vara avfall och istället bör betraktas som en resurs är kritiskt för den cirkulära omställningen i samhället. Det är inte något vi har tid eller råd att vänta för länge på.

Ett betydande problem som har uppdragats under det gångna året är Naturvårdsverkets problematiska klassificering av berg- och schaktmassor (entreprenadberg) från stora infrastrukturbyggen som avfall. Entreprenadberg från exempelvis det pågående och planerade tunnelbanebygget i Stockholm har en naturlig plats i ett cirkulärt samhällsbygge genom att användas till att bygga nya bostäder och gator, något som har varit fallet i Stockholmsregionen i över 100 år. För att hålla klimatbelastningen så låg som möjligt är det viktigt att recirkulationsplatser för hanteringen av entreprenadberget lokaliseras nära både brytningsplatsen och området för dess framtida utnyttjande. Fram till för cirka två år sedan har entreprenadberg klassats som en biprodukt och materialet har haft ett ekonomiskt värde och följt ett cirkulärt flöde. Dock har Naturvårdsverket därefter ändrat sin tolkning och vägledning och har börjat klassa entreprenadberg som avfall. Det får konsekvensen att provningsprocesserna för hur materialet kan flyttas och användas ökar kraftigt, att tillgången till platser för recirkulation minskar och att klimatbelastningen ökar då transporter längre bort från tätorter måste till, samt att det får ekonomiska implikationer då materialet blir skattepliktigt enligt avfallsskatten. Därtill kan det leda till att bygget av nya stadsdelar och trafiknätet i våra tätorter avstannar eller kraftigt försenas. Därför menar Centerpartiet att det är av stor betydelse att Naturvårdsverket snarast ser över sin klassificering och vägledning på detta område då det i dagsläget utgör ett betydande hinder för cirkularitet och innebär en avsevärd klimatbelastning.

Därutöver behöver arbetet med att effektivisera myndigheternas miljöprovning och tillståndsprocesser kontinuerligt fortgå, i takt med att nya tekniker och innovationer

utvecklas. Idag fastnar alldeles för många lovande innovationer i utdragna processer och små entreprenörer slussas mellan ett flertal olika myndigheter där en omfattande och tung bevisbörda åläggs dem. Även tillsynen av verksamheter skiljer sig kraftigt åt på olika håll i landet, vilket skapar en osäkerhet och oförutsägbarhet i många branscher. Vi vill se att fler steg tas för att göra myndigheters tillsyn mer likvärdig i hela landet och på olika nivåer, samt insatser som säkerställer att den tekniska kunskapsnivån hos tillsynspersonerna fortlöpande uppdateras.

Insatser för en resurseffektiv ekonomi och cirkulära materialflöden tenderar att spridas ut på många olika myndigheter och utan ett reellt helhetsgrepp, vilket leder till att det cirkulära tankesättet inte genomsyrar samtliga politikområden. Vi är stolta över att ha varit med och tagit fram en nationell strategi för cirkulär ekonomi men vill gå ett par steg längre genom att se över möjligheten att upprätta en dedikerad expertmyndighet för cirkularitet och resurseffektivitet. Dess främsta uppdrag ska vara att utforma framtidens styrmedel för hur vi ska uppnå högre resurseffektivitet, tillsammans med näringslivet och akademien, något som idag är utspritt på ett flertal myndigheter. En sådan myndighet skulle kunna ta över eller ersätta delar av det som andra sektorsmyndigheter som till exempel Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Boverket gör idag – det är inte en fråga om att skapa en ytterligare en myndighet och parallella processer. Likt det klimatpolitiska rådet kan en specialiserad expertmyndighet också säkerställa att cirkulära principer genomsyrar all annan lagstiftning och regelverk, vilket ökar den gröna omställningstakten i samhällets alla delar.

Ökad återvinning av innovationskritiska material

En säker tillgång till olika typer av råmaterial är helt central för ett hållbart samhälle. I takt med att vår ekonomiska tillväxt har ökat och att teknikutvecklingen ständigt gör nya landvinningar så ökar också efterfrågan på många slags råmaterial, i Sverige och globalt. Produkter som vi gjort till ett inslag i vardagen – mobiltelefoner, platta skärmar och ledlampor – och sådana vi är beroende av för framtidens gröna omställning – vindkraftverk, solceller, batterier till elbilar samt elektrifierade motorvägar – har gjort att efterfrågan på fler ämnen och materialslag ökat lavinartat. För att vi ska nå målen inom Agenda 2030 och även Parisavtalet krävs det att vi ställer om till ett fossilfritt samhälle och ökar mängden förnybara energikällor. Och för att vi ska lyckas med elektrifieringen och en grön samhällsomställning är det av stor vikt att tillgången till och försörjningen av nödvändiga råmaterial säkras.

Innovationskritiska råmaterial – ett begrepp som härrör från EU-kommissionen – är grundämnen som i dagsläget inte har några gångbara substitut med befintliga teknologier, men som vi är helt beroende av för vår tids konsumentprodukter och förnybara energikällor, och vars utvinning och export domineras av ett fåtal länder. EU står för hela 30 procent av världens förbrukning av innovationskritiska material men endast för tre procent av den globala produktionen. Den stora merparten av dessa material importeras idag från Kina, Sydafrika, Ryssland och Kongo där de bryts eller utvinns med avsevärd negativ miljöpåverkan och till höga kostnader i form av oerhört mänskligt lidande. Att stärka den europeiska och svenska återvinningen av redan upptagna råmaterial är en mycket viktig prioritering. Många kritiska råmaterial är metaller och mineraler av olika slag som sällan utgör stora volymer men som vi idag måste bryta allt

större mängder berg och malm för att komma åt, samtidigt som den totala tillgången förstås är begränsad. I Sverige återfinns dessa material främst i våra produkter, både de i bruk och uttjänta, men också i gamla deponier och gruvavfall.

Idag är den funktionella återvinningsgraden för vissa kritiska råmaterial väldigt låg. Sällsynta jordartsmetaller har till exempel en återvinningsgrad på mindre än en procent men är också nyckelkomponenter i mycket miljöteknik. Att öka återvinningstakten, även marginellt, kan bidra till att uppnå högre resurseffektivitet och slutna kretslopp, att stärka arbetet mot en giftfri cirkulär ekonomi, att minska miljöpåverkan i tredje land och att främja svensk återvinningsindustri, tillväxt och miljöinnovationer.

För att Sverige ska ha en god möjlighet att ligga i framkant vad gäller denna utveckling så vill Centerpartiet att det tillsätts en eller flera utredningar som har i uppdrag att utreda och kartlägga samtliga fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder som idag motverkar en ökad återvinning av innovationskritiska material i Sverige samt inom EU. Konkreta förslag på vad som behöver ändras för att öka återvinningen bör presenteras i en nationell handlingsplan som kompletterar den redan existerande för cirkulär ekonomi. Den bör i hög utsträckning utvecklas tillsammans med branscherna som redan ligger långt fram i den tekniska utvecklingen.

För att öka återvinningen av innovationskritiska material krävs också en kraftfull satsning på applicerad forskning kring hur vi använder och omhändertar dessa råvaror. Det gäller både själva återvinningsteknikerna och hanteringen genom hela produkt-livscykeln. Genom att designa produkter på ett hållbart sätt från början kan vi underlätta återvinning i ett senare skede. Genom att skapa grogrunder för teknisk innovation, och tillhandahålla testbäddar och demonstrationsmiljöer för att pröva dem, kan vi förkorta steget från idé till marknad. Och genom att satsa på mer och vassare forskning kring substitut för kritiska material kan vi hitta billigare alternativ och skapa mindre sårbara leverantörskedjor. Vi vill se att det statliga forskningsinstitutet Rise blir navet för den typ av applicerad forskning som, tillsammans med näringslivet, producerar jämförelsevis snabba resultat och god avkastning för skattebetalarna. Ett kunskapscenter för innovationskritiska material kan stärka svenska företags innovation och konkurrenskraft genom att bland annat erbjuda en samlad pilot- och demonstrationsmiljö som de kan använda för att testa och verifiera sina produkter innan kommersialisering. Det kan också stötta innovativa och lovande start-ups med modeller för riskreducering, och kartlägga och analysera materialflöden och flaskhalsar kopplade till statliga regelverk och leverantörs- och produktionskedjor.

En ytterligare viktig åtgärd som politiken kan vidta är en reformering av avfallsskattens nuvarande utformning. Skatten infördes år 2000 med syftet att minska mängden avfall som deponerades, och för att göra det mer lönsamt att återbruka och återvinna resurser och material. Men de tekniska förutsättningarna och möjligheterna till återvinning har ändrats markant sedan dess, och idag utgör utformningen av skatten snarare ett hinder för en cirkulär och resurseffektiv ekonomi. Idag är det inte möjligt att lägga vissa typer av avfall (exempelvis flygaska som innehåller värdefulla kritiska material) på deponi i väntan på att de ska behandlas och återvinnas; det blir helt enkelt för dyrt med nuvarande skattesatser. Problemet med deponiskatten är också märkbart på så vis att det som blir kvar när allt annat har återvunnits ur askan är en väldigt fingradig sand som i dagsläget saknar andra användningsområden. Den måste deponeras, men skatten gör att hela förädlingsprocessen blir olönsam. Centerpartiet vill därför se att avfallsskatten i framtiden utformas baserat på miljöstyrande principer samt i betydligt högre utsträckning främjar materialåtervinning snarare än deponering.

Därtill vill Centerpartiet att kravet på övertäckning av deponier utreds grundligt. Det finns en stor risk att övertäckningar enbart kapslar in material och resurser som vi dels kan få stor samhällsnytta av i framtiden (bland annat innovationskritiska metaller), dels inte kan säkerställa hundra procentigt att de inte läcker ut ändå, antingen genom ytan eller neråt i de fall det inte finns ett fungerande skydd i botten. Samtidigt finns det vissa miljörisker med att börja gräva upp gamla deponier, särskilt i de fall kunskapen är låg om vad de innehåller. Därför är det av vikt att tillsätta en utredning som kan se över problematiken, med beaktande av såväl miljöskyddet som materialförsörjningen idag och i framtiden. En utredning kan också bedöma de offentlig-finansiella effekterna av att övertäcka kontra gräva upp och sanera deponier. Det bör poängteras att deponier är en bred kategori och i de fall där utgrävning och sanering är aktuellt så bör de deponier som bedöms ha störst negativ miljöpåverkan prioriteras först.

En giftfri vardag

Som konsument ska man kunna vara säker på att varor och livsmedel i ens omgivning inte innehåller skadliga ämnen. En utveckling mot ett mer giftfritt och cirkulärt samhälle ser vi som en förutsättning för att minska miljöpåverkan och nå klimatmålen, samtidigt som vi kan skapa jobbtillfällen och främja tillväxt. Sverige ligger i framkant när det gäller att skydda barn och vuxna mot skadliga kemikalier och vi återvinner betydligt mer än i övriga EU. Men det är fortfarande en utmaning att nå en ekonomi med cirkulära och mer giftfria kretslopp.

Kemikalier är nödvändiga i vår vardag, men vissa ämnen kan utgöra ett hot mot hälsan, inte minst hos barn. När det gäller produkter vi dagligen kommer i nära kontakt med som livsmedel, vatten och kosmetika behöver försiktighetsprincipen tillämpas. Det finns flera olika utmaningar att hantera när det gäller lagstiftning kring exponering för och användning av kemikalier. En stor del av kemikalielagstiftningen styrs av EU:s kemikalielagstiftning Reach. Arbetet med att reglera ämnen i denna behöver gå fortare och Sverige ska vara pådrivande i att öka skyddet. Bland annat bör det vara möjligt att gruppera kemikalierna utifrån användningsområde, inneboende egenskaper eller kemisk struktur. Högfluorerade ämnen, PFAS, är en grupp ämnen med liknande egenskaper som har långlivade skadliga effekter för naturen och misstänks vara cancerframkallande och hormonstörande för människor. De används som textil- och läderimpregnering men finns även i rengöringsmedel, papper, livsmedelsförpackningar och vissa brandskum. I de brandskum som bland annat försvaret använder är det svårt att helt fasa ut PFAS, men användningen kan begränsas och regler införas för kontroll av användning och uppsamling. I konsumentprodukter ska däremot försiktighetsprincipen kunna tillämpas och PFAS fasas ut i en betydligt snabbare takt.

Aktuella studier från branschorganisationen Svenskt Vatten har också visat att mängden diklofenak, ett smärtstillande och inflammationshämmande läkemedel som bland annat finns i olika typer av gel och spray och säljs receptfritt i butiker, har en kraftigt negativ påverkan på vatten och att gränsvärdena för god ekologisk status är överskridna i ett stort antal områden i Sverige. För att minska en negativ miljöpåverkan, och indirekt människors hälsa, vill Centerpartiet utreda hur försäljningen av diklofenak kan regleras hårdare, exempelvis genom att helt fasa ut försäljningen av receptfri diklofenak eller låta det omfattas av det kommande miljöpremieringsystemet för läkemedel.

En annan utmaning i Reach är att många kemikalier inte omfattas eftersom de inte kommer ut på marknaden som ämnen utan som en del av en vara. Varor tillverkas och transporteras idag över hela världen och hanteringen av dessa ämnen är en global angelägenhet. Om varorna importeras från länder utanför EU gäller inte heller EU:s kemikalielagstiftning. På så sätt går många potentiellt skadliga ämnen under radarn. Det är ofta långt från fabriken där något tillverkas till slutkonsumenten. Information om vilka kemiska ämnen som använts vid produktionen är ofta mycket svårtillgänglig, men framväxten av en cirkulär ekonomi kräver ökad information om vilka ämnen som finns i varor och som använts i tillverkningen. För att höja medvetenheten vill Centerpartiet se en särskild satsning på det internationella kemikaliearbetet, i synnerhet arbetet med ökad information om farliga ämnen i leverantörskedjor samt det bilaterala samarbetet med strategiska länder som Sverige har en stor varuimport från, i syfte att minska förekomsten av farliga ämnen i importerade varor.

För att skydda konsumenter bör ett skärpt internationellt kemikaliearbete prioriteras. Som konsument är man mindre säker när man köper via e-handel. Om företaget som man köper från finns utanför EU, har europeiska myndigheter små möjligheter att påverka det. För att särskilt komma åt farliga ämnen i varor som köps via e-handel vill Centerpartiet att Kemikalieinspektionen ges i uppdrag att skärpa kontrollen av sådana varor. För att stärka kontrollen av importerade varor i syfte att begränsa förekomsten av annars förbjudna ämnen vill vi även att Kemikalieinspektionen, tullen samt polisen sammantaget ges i uppdrag att samverka för ökad kontroll.

Ett område där det krävs mer åtgärder för att säkerställa en mer giftfri vardag är kemikalieanvändningen i byggmaterial och byggvaror. Detta är material som vi konstant är i kontakt med i våra hem, på arbetet och i vården och omsorgen, men där man som enskild har små möjligheter att välja vad man omger sig med. Erfarenheter från tidigare generationers misstag och okunskap om till exempel radon visar vika långsiktiga konsekvenser materialvalen kan få. Centerpartiet vill att det införs ett europeiskt regelverk med krav på redovisning av kemikalieinnehåll i byggmaterialet och att det syns på innehållsdeklarationen. Det saknas idag även inom Europeiska kemikaliemyndigheten insyn i innehållet i dessa material. I Sverige vill vi påskynda arbetet och trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter som används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att de omfattas av kemikalieskatt.

Samtidigt finns det en problematik i en alltför strikt kemikalielagstiftning som inte tar hänsyn till andra viktiga miljöfaktorer, däribland resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Idag är lagstiftningen utformad som så att en hel del gamla produkter och vissa typer av avfall måste förbrännas om en hundra procentig reningsgrad inte kan uppnås vid återvinning eller återtillverkning. Detta berör i särskilt hög utsträckning cirkuleringen av byggmaterial, möbler och golv. IVL Svenska Miljöinstitutet har bedömt att i vissa fall kan en något lägre reningsgrad av gammalt material (som i de allra flesta fall ändå har en reningsgrad på över 98 %) motiveras av hållbarhetsskäl. För att främja cirkulära materialflöden måste ett riskbaserat synsätt tillämpas och en helhetsbedömning mellan målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet måste göras. Därför vill vi se ett utredningsuppdrag till Kemikalieinspektionen som syftar till att undersöka hur man kan uppdatera lagstiftningen för att väga målen om cirkulära resursflöden och en giftfri miljö mot varandra. Detta skulle gynna både miljön och flertalet återvinningsindustrier som i dagsläget blir tvungna att skicka uttjänta varor till förbränning trots att de skulle kunna återbrukas igen.

Magnus Ek (C)

Daniel Bäckström (C)

Ulrika Heie (C)

Ola Johansson (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Kristina Yngwe (C)

Rickard Nordin (C)

Peter Helander (C)

Mikael Larsson (C)

Anders Åkesson (C)